Copye translaet uyt het Françoise :

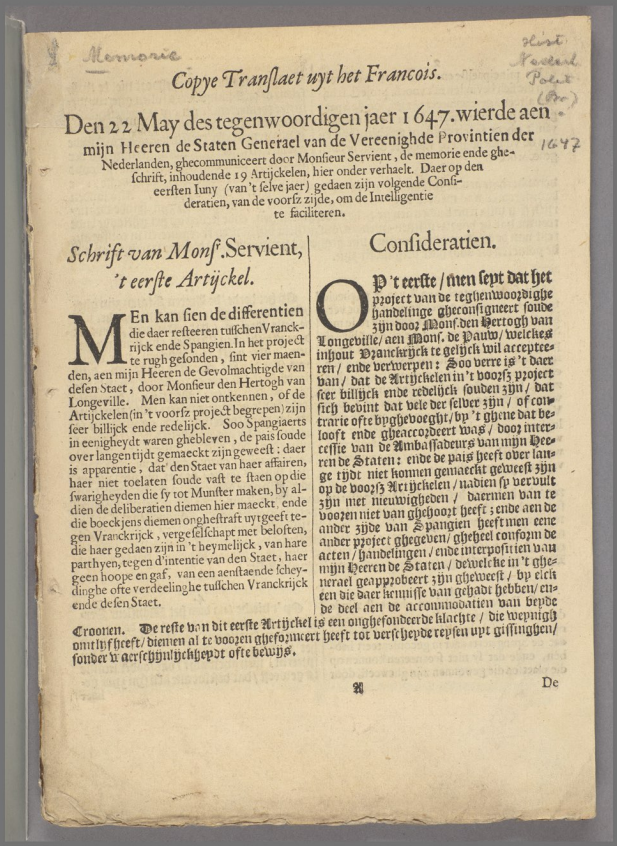

Memorie

Hist. Nederl. Polit. (Br.)

1647

Copye Translaet uyt het Francois.

Den 22 May des tegenwoordigen jaer 1647. wierde aen mijn Heeren de Staten Generael van de Vereenighde Provintien der Nederlanden, ghecommuniceert door Monsieur Servient, de memorie ende gheschrift, inhoudende 19 Artijckelen, hier onder verhaelt. Daer op den eersten Iuny (van 't selve jaer) gedaen zijn volgende Consideratien, van de voorsz zijde, om de Intelligentie te faciliteren.

Schrift van Monsr. Servient, 't eerste Artijckel.

MEn kan sien de differentien die daer resteeren tusschen Vranckrijck ende Spangien. In het project te rugh gesonden, sint vier maenden, aen mijn Heeren de Gevolmachtigde van desen Staet, door Monsieur den Hertogh van Longeville. Men kan niet ontkennen, of de Artijckelen (in 't voorsz project begrepen) zijn seer billijck ende redelijck. Soo Spangiaerts in eenigheydt waren ghebleven, de pais soude over langen tijdt gemaeckt zijn geweest: daer is apparentie, dat den Staet van haer affairen, haer niet toelaten soude vast te staen op die swarigheyden die sy tot Munster maken, by aldien de deliberatien diemen hier maeckt, ende die boeckjens diemen onghestraft uytgeeft tegen Vranckrijck, vergeselschapt met beloften, die haer gedaen zijn in 't heymelijck, van hare parthyen, tegen d'intentie van den Staet, haer geen hoope en gaf, van een aenstaende scheydinghe ofte verdeelinghe tusschen Vranckrijck ende desen Staet.

Consideratien.

OP 't eerste / men seyt dat het project van de teghenwoordighe handelinge gheconsigneert soude zijn door Mons. den Hertogh van Longeville / aen Mons. de Pauw / welckes inhout Vranckrijck te gelijck wil accepteeren / ende verwerpen: Soo verre is 't daer van / dat de Artijckelen in 't voorsz project seer billijck ende redelijck souden zijn / dat sich bevint dat vele der selver zijn / of contrarie ofte bygheveoght / by 't ghene dat belooft ende gheaccordeert was / door intercessie van de Ambassadeurs van mijn Heeren de Staten: ende de pais heeft over lange tijdt niet konnen gemaeckt geweest zijn op de voorsz Artijckelen / nadien sy vervult zijn met nieuwigheden / daermen van te vooren niet van ghehoort heeft; ende aen de ander zijde van Spangien heeft men eene ander project ghegeven / gheheel conform de acten / handelingen / ende interpositien van mijn Heeren de Staten / dewelcke in 't ghenerael geapprobeert zijn gheweest / by elck een die daer kennisse van gehadt hebben / ende deel aen de accommodatien van beyde Croonen. De reste van dit eerste Artijckel is een ongheseondeerde klachte / die weynigh omtlijf heeft / diemen al te vooren gheformeert heeft tot verscheyde reysen uyt gissinghen / sonder waerschijnlijckheydt ofte bewijs.

A De

Tryck // / 125 B 14 c Br. 1647 Memorie

Tillkomstår s.a.
Digitaliserad år 2019

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

Memorie

Hist. Nederl. Polit. (Br.)

1647

Copye Translaet uyt het Francois.

Den 22 May des tegenwoordigen jaer 1647. wierde aen mijn Heeren de Staten Generael van de Vereenighde Provintien der Nederlanden, ghecommuniceert door Monsieur Servient, de memorie ende gheschrift, inhoudende 19 Artijckelen, hier onder verhaelt. Daer op den eersten Iuny (van 't selve jaer) gedaen zijn volgende Consideratien, van de voorsz zijde, om de Intelligentie te faciliteren.

Schrift van Monsr. Servient, *'t eerste Artijckel.*

MEn kan sien de differentien die daer resteeren tusschen Vranckrijck ende Spangien. In het project te rugh gesonden, sint vier maenden, aen mijn Heeren de Gevolmachtigde van desen Staet, door Monsieur den Hertogh van Longeville. Men kan niet ontkennen, of de Artijckelen (in 't voorsz project begrepen) zijn seer billijck ende redelijck. Soo Spangiaerts in eenigheydt waren ghebleven, de pais soude over langen tijdt gemaeckt zijn geweest: daer is apparentie, dat den Staet van haer affairen, haer niet toelaten soude vast te staen op die swarigheyden die sy tot Munster maken, by aldien de deliberatien diemen hier maeckt, ende die boeckjens diemen onghestraft uytgeeft tegen Vranckrijck, vergeselschapt met beloften, die haer gedaen zijn in 't heymelijck, van hare parthyen, tegen d'intentie van den Staet, haer geen hoope en gaf, van een aenstaende scheydinghe ofte verdeelinghe tusschen Vranckrijck ende desen Staet.

Consideratien.

OP 't eerste / men seyt dat het project van de teghenwoordighe handelinge gheconsigneert soude zijn door Mons. den Hertogh van Longeville / aen Mons. de Pauw / welckes inhout Vranckrijck te gelijck wil accepteeren / ende verwerpen: Soo verre is 't daer van / dat de Artijckelen in 't voorsz project seer billijck ende redelijck souden zijn / dat sich bevint dat vele der selver zijn / of contrarie ofte byghevoeght / by 't ghene dat belooft ende gheaccordeert was / door intercessie van de Ambassadeurs van mijn Heeren de Staten: ende de pais heeft over lange tijdt niet konnen gemaeckt geweest zijn op de voorsz Artijckelen / nadien sy vervult zijn met nieuwigheden / daermen van te vooren niet van ghehoort heeft; ende aen de ander zijde van Spangien heeft men eene ander project ghegeven / gheheel conform de acten / handelingen / ende interpositien van mijn Heeren de Staten / dewelcke in 't ghenerael geapprobeert zijn gheweest / by elck een die daer kennisse van gehadt hebben / ende deel aen de accommodatien van beyde Croonen. De reste van dit eerste Artijckel is een onghefondeerde klachte / die weynigh omtlyf heeft / diemen al te vooren gheformeert heeft tot verscheyde reysen uyt gissinghen / sonder waerschijnlijckheydt ofte bewijs.

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

2.

De principaelste ende wichtighste differentien die sich bevinden in't voorsz project schijnen alreede getermineert te zijn, soo de Spangiaerts ghetrouwelijck blijven by de executie van 't ghene sy selver (door tusschen-spreken van de volmachtighen) van dese Staet hebben geaccordeert.

2.

Op 't tweede / men behoort niet te twijfelen / of de Spangiaerts sullen ghetrouwelijck executeeren / 't gene sy te voozen hebben geaccoozdeert / het zy dooz myn Heeren de Mediateurs ofte tusschen-spzekers / zijnde d'eene en d'ander gehouden / getuygenis der waerheyt daer van te geven: dat sy noopt gesien hebben eenige weder-roepinghe / ofte veranderinge aen de zijde van Spangien / in 't gene sy eens belooft hebben. Also souden de differenten van nu af al bygelept ende geaccoozdeert konnen geweest zijn / hadde Vranckrijck sich willen verbinden aen gelijcke onderhoudingen / ende stellen op het gheloobe ende trouwe van de voozsz tusschen-spzekers / om gelijcke differenten te reguleeren in conformitept van de beloften / ende verseckeringe gegheven van d'eene ende d'ander partijp / op alle de poincten die dooz haer verhandelt zijn.

3.

Het fondamenteel poinct van 't gheheele tractaet, sonder het welcke men altijdt verklaert heeft, dat Vranckrijck gheen Vrede met Spangien kan maken, is dat elck een blijve in possessie van 't gene hy houden sal, mits dat de ratificatien ghelevert sullen worden van d een ende d'ander zijde, op wat plaetsen gheleghen zijn de Conquesten op Spangien ghedaen, ten ware dat sy wederom gaven aen de Croon Vranckrijck, al 't gene sy in voorgaende oorloghen van haer hadden gheconquesteert, in welcken ghevalle men haer van goeder herten wederom sal geven, 't ghene teghenwoordigh van haer geconquesteert is.

3.

Op het derde / de Heeren Staten zijn ghebeden indachtigh te willen zijn / dat het wel de seste mael is / dat Monsieur Servient dooz verscheyden schzijften / bp hem ingegeven / 't selve heeft aengheboden / ende versekert / dat de pais getroffen soude zijn / blijvende beyde Croonen in possessie van 't gene sy houden sullen. Voozts van de ratificatie van't gene getracteert soude zijn / sonder tot noch toe eenige reserve ghemaeckt te hebben; maer als bp ghesien heeft / dat men inbzachte / dat dan (volghens sijn positie) Verceil, Sanlio, Ponzone, ende Aqui aen Spangien blijven soude / beraet bp hem nu om daer een ander distinctie in te bzenghen / ten regardt dat men besit op de Bontgenoten / daer van in 't volgende Artijckel ghespzoken sal wozden. Het slot van dit derde Artijckel / datter spzeeckt van de Conquesten / op andere tijden dooz Spangien / op de Croon Vranckrijck gedaen / is alreede elders suffisantelijck afgheslagen / ende klaer verthoont / dat bp aldien beyde Croonen daer over komen soude in een juste rekeninge / renuncieerende van de tractaten die sy gemaeckt hebben / dat de Croon Vranckrijck niet de helft resteren soude van 't gene sy besit.

4.

Dese Declaratie ghedaen gheweest zijnde door de Ministers van Vranckrijck, van de openinge van de handelinge: Men sustineert dat de Spangiaerts daer in geconsenteert hebben, ende dat sy niet secaneeren konnen op die plaetsen die gewonnen zijn gheweest, door

4.

Op 't vierde / na dien het Monsieur Servient hem ghelieft te dienen met dese quade terme van secaneeren / qualijck passende op het Subject ende Persoonen daer van bp spzeeckt: men antwoozt / dat sooder sicanie is geweest / dat deselve alle aen sijn zijde gehaer

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

haer, in Italien ofte elders, sonder te handelen tegen gheloove ende trouwe, alsoomen niet in tractaet is getreden, als op dit fondament, dat d'een ende d'ander behouden soude, 't ghene een yeder besit, met de annexien van dien; 't welck nochtans te verstaen is van die Landen en plaetsen, die te vooren aen Vranckrijck ofte Spangien ghehoort hebben, ofte die door de Armeen van d'eene of d'ander Croone inghenomen zijn, sonder daer in te trecken de Staten, ofte plaetsen van 't huys van Savoyen ende Mantua, dewelcke gerestitueert sullen worden, ghelijckmen verdraghen is. De Heeren Volmachtigen van desen Staet, sullen haer indachtigh maken, dat de Spangiaerts niet alleene hier in accoort ghebleven zijn, maer dat sy belooft hebben by herstellinghen, dat sy fourneeren sullen de cessien, ende renunciatien, op de beste formen diemen soude begeeren, ghelijck door Vranckrijck gedaen is in voorgaende tractaten.

weest zijn / passeerende eene generale propositie / ende dickwils te rug depusende op een particulier / bybringhende restructien ende distinctien in die dinghen / die hy simpelijck ende eenformlijck verklaert hadde / ende dat stimmer is / hemselve vangende ende tegenspreckende / in gheestlycke restructien ende distinctien; want by aldien onder de possessien die beyde Croonen behouden sullen / niet zijn begrepen de hupsen van Savoyen ende Mantua; hoe sal dan Vranckrijck behouden Pignerol ende Cassael? ist Spangien niet geoorloft te behouden Verseil / Sanlio / Ponzone ende Aqui / om dat sy Vranckrijck niet toehoorden: waerom sal haer vry staen te behouden alle den Staet van den Hertog van Lozeynen / Piombino / ende Monaco / die niet aen Spangien behoorden. De Volmachtighde van de Heeren Staten / sullen nimmermeer anders indachtigh zijn als op die propositien gehouden voor onverbreckelijck / dat men nimmermeer directelijck ofte indirectelijck mentie maken soude / in de tractaten van Portugael. De Spangiaerts beloffden te cederen al 't gene dat Vranckrijck in 't Nederlant en 't Graef-schap Bourgondien besit met Russilion / en daer by voeghe een treves van 30 jaren in Catalonien; waermen noch heeft bygevoegt de cessie van de havens ende steden van Rosas ende Cadaquiz; siet sulcks is 't / dat daer by haer instellinge belooft is / ende dat op het woordt van Vranckrijck aen haer gheghéven / eermen Rosas ende Cadaquiz daer noch ingetrocken hadde / als men het voorsz inwilligh de / men de pais in 24 uyren slupten soude; soo wiert het geaccordeert ende ghestipuleert den 17 September 1646. in 't huys van Monsieur den Grave van Penarande / tusschen de Gevolmachtighde van Spangien aen d'eene zijde / ende die van de Heeren Staten aen d'ander zijde / als last hebbende van de Ghevolmachtighden van Vranckrijck. Hier op laten de Heeren Staten oordeelen wie de ghene zijn die tegen gheloove ende belofften gehandelt hebben / om te ghebruycken deselve woorden / die Monsieur Servient in 't vierde Artijckel gebruyckt.

5.

Het 2 Poinct van Importantie, sonder het welcke men altoos verklaert heeft, niet te konnen tracteeren, is de versekeringhe van Cassael op voorgestelde Conditien. 't Is langhen tijdt door de Volgemaghtighden van Vranckrijck, die geen ander ooghmerck hebben, ofte niet anders betrachten, als om te beletten, dat dese importante Plaetse, daer de geheele Ruste van Italien aenhanght, waer om de Croon Vranck-

5.

Op 't 5. By aldien de Ruste van geheel Italien hanght aen Cassael / als dit Artijckel mede brenght / so zijn de Heedenen des te grooter ende te meerder om 't selve te trecken uyt de handen van Vranckrijck / ende te herstellen aen een Italiaensch Prince / ghelijck is den Hertogh van Mantoue / die het oock wettelijck toe komt. Dat Vranckrijck dzie Batalien daer om gedaen heeft / ende on-

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

rijck seer groote schatten geconsumeert, ende drie Batalien gehouden heeft , waer uyt men Pampieren gevonden heeft vanden Marquis de Leganes, die men bequam in de lichtinge vande laetste belegeringhe, dat Madame de Mantoue getracteert hadde met de Coningh van Spangien , niet en mochte vervallen in de handen van eenig Prince van 't Huys Oostenrijck, sulcx als het meer in 't lange ge-expliceert is inde gedresseerde Articulen.

schattelijck gelt daerom ghespendeert heeft/ laet het soo zijn/daer aen men nochtans seer twijffelt/nadien 't principaelste ooghmerck is geweest/om de Spangiaert te verklepnen ofte in devotie te houden/ ende voor hem de Havenen van Italien open te houden. Soo ist geen reeden / dat voor hem selven te behouden/te meerder also men over al gepubliceert heeft/dat men den Hertogh van Mantoue assisteerde upt affectie ende liefde / ende dat d'Armeen van Vranckrijck geen Cooplieden waren / die elders onderhouden zijn gheweest tot Coste van Monferat / ende Vranckrijck is genoegh gherecompenseert van 't selve / ten regarde van de Tractaten van Queraso ende Spangien / die geen minder Gelt ende Volck heeft gespendeert voor Verceil/is wel berept om te restitueeren aen den Hertogh van Savoyen/ghelijck sy alreede voor desen gedaen hebben aen den Hertogh Charles Emanuel / met de andere Ledematen van Piemont / ende aen den overleden Hertogh van Parme ; de beste Parthijen van sijn Staet sonder betalinge te pretendeeren/ van 't ghene hy upt-gegeven hadde/om 't selve te verkrijgen: maer wel dat op de verklaerde Vpanden/in 't beletten van haer aenslagen/ende Attematen / ter contrarie van 't gene in 't vijfde Artijckel gestelt is / dat Vranckrijck nimmermeer heeft konnen tracteeren / sonder voorsz Conditien / die hy nu eerst voorstelt/ rakende Cassael: De Mediatoren weeten/dat hy dat niet heeft gealligeert voor den 5 Noven ber/1647.door een geschrift van drie bladeren/'twelck heel vreemt genomen wiert/nadien tot die tijdt toe van alle restitutien in Italien te doen niet ghereserveert was / als Pinguerolles/ gelijck blijckt by thien ofte twaelf Acten / zijnde onder de handen vande Mediatoren/dien volgende salmen haer niet konnen anders persuaderen/ als 't gene sy weten/ende waer maken konnen tot allen tijden. Eyndelijck de Spaensche aengeboden hebbende/ende noch aenbiedende / 't stuck van Cassael te stellen ende te verblijven aen de Heeren Staten/isser niet om hier langer op te blijven staen.

6.

Men heeft geweeten van goeder handt , dat de Gevolmachtighden van Spangien verklaert hebben aen die van desen Staet , dat sy op dit Artijckel doen souden alles watmen begeerde, sy hebben ghelijcke Declaratie gedaen aen de Ministers van Mantoue: men kan niet begrijpen, waerom sy tegenwoordig swarigheyt maken, te accordeeren op de forme die haer voor gestelt is,het is een merckelijck teken, dat sy pretexten soecken, om de handelinge te dilaieren, om te sien hoe haer Desseinen hier sullen uytvallen.

6.

Op 't 6. Men ghelooft niet/dat de Ministers van Mantoue/willen/ofte konnen set dier gelijcken seggen / daerom op dit Artijckel men reserveert tot haer / noch oock de Middelaers / ten zy men het nemen wil in sulcken sin/als dat Spangien doen sal 't ghene de Heeren Staten billick sullen oordelen/ 't ghene de Franschen niet konnen verwerpen / ofte wepgheren / sonder haer selven te stellen in 't merckelijck ongelijck.

Het

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

Het derde Poinct van Importantie, is het stuck van Cathalognie. Vranckrijck konde geen klaerder proeve geven van haer goede ghenegentheyt tot de vays, als haer te contenteeren met een Treves van dertigh jaren, ghelijck sy dese resolutie niet soude genomen hebben, ten ware om te accommodeeren de Heeren Staten, die die tijdt niet anders als een Treves maken wilden, sy hadde recht ghehadt om te veranderen, na dien de Heeren Staten verandert zijn tot Vredehandelingh, niet te min sy heeft gheperfisteert, ende te vreden geweest in een Treves van dertigh Iaren, mits datmen over een kome over de verseker inghe, die men nodigh sal achten, so wel tot onderhoudinge van den eet van de voorsz Treves, als te voorkomen eenige Practiquien, die Spangien geduyrende de Treves op dat Landt maken mochte, dese Clausule als billick ende redelijck zijnde, is toegestaen geweest door de Spaensche, ghelijck sy haer justificeert door de Schriften, ghegeven door de Gevolmachtighden vande Heeren Staten, ende als men dies te min heeft willen dese Cautie insluyten in de Tractaten, datmen voor een tijt heeft willen opschorten de Coopmanschappen ende Frequentatien, tusschen de Castilianen ende andre benabuyrde volckeren, om de groote hooghmoet die noch onder haer is, datmen heeft willen verbieden het acces, in tijdt van Vrede, aen suspecte Persoonen, die ghepassioneert waren, die daer eenighe onrusten souden mogen verwecken, datmen heeft willen stipuleeren, dat elck een sijn Posten aen weder zijden mochte fortificeeren, sodanigh als hem goet duncken soude, die aen hem bleven. De Spaensche tot prejuditie van haer consent, hebben op alles gedifficulteert 'twelk te meerder doet remarkeeren, ende te vresen, dat se oogenschijnlijck betoonen, door dese Difficulteyten een dessеyn, om te verbreken, ende niet trouwelijck te sullen houden het Tractaet na behooren.

Op 't 7. Rakende Cathelognien: men sept dat niet Vranckrijck / maer Spangien sich heeft laten contenteeren met een dertigh jarige Treves / in plaets van vier jaren / die de Mediatoren hadden voorgeslagen / ten minsten van Julius / van 't Jaer 1646. ende Vranckrijck vermocht niet te vermengen de sake van Cathelognien / met het Exempel vande Heeren Staten / ten opsicht van hare Provincien / sonder haer te quetsen / zijnde de gelijckenisse al te seer verschepden / om niet te seggen te seer odieux: 't Is waer / datmen in gemeene termen ghestelt hadde / datmen over een konde komen op die saken / die dienden tot maintenu van de Treves / daer Spangien nopt tegen geweest is; maer sy ontkennen dat die formen / die de Fransschen daer na gespecificeert hebben / dienstigh zijn tot maintenu / vande Treves ter Contrarie / sy gelooven dieselve dienstigh te zijn / om die te verstooren. Want te willen verstercken de Plaetsen / gedurende de Treves / is de naturen tegen ghesproken / ende te willen een voet geven / tot Entreprysen ende Oorlogh / ofte tot eeuwige Conservatie vande Plaetsen / inde voornoemde Treves begrepen / een ding nopt gesien / noch gepractiseert / gelijck mede de Commertie te willen weg-nemen / ende de Onderlinghe Conversatie van een Volck ende Inwoonders van een ende het selve Landtschap / ende verbieden daer te repsen / Persoonen die daer nootsakelijck te doen hebben / 't welck eerder is een Concept van Vpandtschap / als van gerustighepdt: de Heeren Staten Treves ghemaeckt hebbende (in 't Jaer 1609) met Spangien / hebben diergelijcke cautie niet voorgestelt / ende hebben haer daer by niet qualijck bevonden / soude men eenigh secreet dessepn vermoeden tot brekinge van Treves / ofte datse niet ter goeder trouwen ghehouden soude worden / gelijck de Conclusie van dit seevende Artijckel te verstaen geeft / wie soude men

met recht het selve beter konnen toe eygenen / als die Partyje / die altijdt nieuwighepdt soeckt / upt-schepdende vande voorgheschreven Beghelen / teghens de Practicque van

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

alle Natien des gantschen Weerelts/in't handelen van Treves/ maer om af te snijden alle Pretexten van twist/ende ophoudinghen van saken/ heeft Spangien verklaert ook dit poinct te stellen tot arbitrarie van de Heeren Staten/ende hem conformeeren na haer goet dunchen/volgens de forme ende stellinghe vande voorsz Tractaet.

8.

Het vierde poinct van importantie ; Dat de Spaensche oock geaccordeert ende toegestaen hebben hier voren, dat men op de versekeringe van het getracteerde ghenoeghsaem sal voorsien , sonder 't welcke het onnodigh was, de Wapenen neer te leggen op dees tijt, als men oorsaken na-liet, die capabel genoegh waren, om in korten tijdt die wederom inde handt te nemen.

8.

Op 't 8. Om te voorsien/op de versekeringe van 't getracteerde/de middelen zijn licht genoegh door andere voorgaende formelieren/ghecne van de selve zijn opt door Spangien gebroken geweest/ende by aldien op desse generale Clause / de Croon Vranckrijck eenige particuliere reserven heeft / die hadse behooren te allegeeren / als de Gevolmachtigden tot Munster gekomen zijn / tot de handelinge vande pays met Spangien.

9.

Dese versekeringe bestaet in drie principale conditien , de voornaemste is de verbindtnis, garant,ende 't generael,dat gemaeckt sal worden tusschen Vranckrijck, ende mijne Heeren de Staten.

9.

Op 't negende: In al de Voorslagen van Vrede / ende Schriften van de zyde van Vranckrijck/gegeven aen de Ministers van Spangien ; Is nopt ghesproken van dese Verbindenis ofte Garantie / als in dit Artijckel gemelt wordt/ende so mijn Heeren de Staten eenige t'samen-komst op dit subject ghedaen hebben/ sullen sy dat wel weten na te volgen met oprechtigheyt ende trouwe/ daer sy professie van doen/ sonder dat van nooden is de Vrede upt te stellen/op eenigh mis-trouwen ter contrarie.

10.

De tweede ; die Verbindtnis met de Italiaensche Princen, die ghehouden sullen zijn, haer te verklaren , de Wapenen te sullen aennemen tegen de selve, dese twee Coninghen, die eerst dit Tractaet sal komen te breken, het welk datelijk geschieden sal,op sulcken plaets, daer de verbrekinge geschiet,op datse niet komen soude uyt een plaetse, ende sich niet verspreyde in alle plaetsen.

10.

Op het 10 : Dit Artijckel alleen is ghenoegh/om niet te twijffelen/of Vranckrijck en soeckt geen Vrede/ na dien sy wel weten/ dat de Ligie van de Italiaensche Princen niet alleene niet en dependeert aen dese Contraherende Parthyen / maer dat geen Italiaensch Prince / sich tot een universeel Garant verbinden wil / daer in hy noch door Tractaet / noch door Intrest verbonden is/ noch oock door gevolgen/ ende Vranckrijck schept nu af van't gene hy van te voren hadde behoren te proponeeren/ extendeerende tegenwoordigh de gemelde Garantie buyten de Limiten van Italien/daer te voren niet van verhaelt was.

De der-

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

11.

De derde is de vrijheyt klaerlijck uytgeleyt by Geschrift, om Portugael te mogen byttaen, in forme als men ghewoon is (met helpende troupen)te doen, sonder dat daer door verstaen sal worden , dat de Vrede tusschen Spangien ende Vranckrijck gebroken sal zijn.

11.

Op 't 11. 12. en 13. Men weet niet hoe dat Mons. Servient derft doen beginnen een spel van Intrest / van Portugael by mijn Heeren de Staten / na so vele verscheyde verklaringen ghedaen aen de Heeren Ambassadeurs / dat hy nimmermeer daer van soude spreken / ende heeft selver de Resolutie ghebracht aen de Portugijsen / die tot Munster zijn / by Vranckrijck ghenomen / in dese conformitept. Sint die tijdt hebben de Spaensche geen dingh voorgeslagen / contrarieerende de beloften die haer solemneelijck op dit poinct gedaen zijn / daer op sy getreden zijn tot soodanige toestemminge als voorzen gesept.

12.

Dit 4. poinct zijnde klaerlijck geaccordeert, in forme dat men intrest heeft om 't selve te begeeren; men mochte over een komen van't expedient, dat hier vooren is voorgheslelt, ende als de Spangiaerts in accoort gebleven waren, by aldien men teghen woordigh niet konde arresteeren, ofte vast besluyten de Italiaensche Ligie, ten eynde men de pais niet ophouden soude.

12.

Ende gheljck als dit is het fondament van de handelinge / ende een conditie / sonder dewelcke men niet verder soude ghevroedeert hebben / hceftmense niet konnen te rug trecken tegen geloof ende eer / sonder te verbreken het gemeene recht / ende te quetsen de eere van de tusschen-sprekers / ende omverre te werpen het geheele ghebou / dat gherecht was op dit fondament; des te meer / om dat de eerste beloften noch vernieut zijn geweest ende versterckt / op de remissien die de Spaensche gedaen hebben aen mijn Heeren de Staten / van het different van Porto Longone ende Piombino, om arbijters daer in te zijn / ende eenige redelijcke middelmaet daer in by te brenghen / niet zijnde een eenighe Ambassadeur van de Heeren Staten / die hemselven niet verseckerde / dat Vranckrijck buyten twijffel / tot conclusie van het getracteerde soude komen.

13.

Ten tweeden, rakende de korte Treves in Portugael, versocht voor een ofte twee jaren; daer in salmen stellen in 't ghene de Heeren Staten billick sullen vinden, ten opsicht van de handelinge van de Christenheyt.

13.

Ende 't selve is ghesepdt ghebweest door mijn Heeren de Ambassadeurs van Vranckrijck / aen mijn Heeren de Mediateurs / die dat selve in publijcke conferentie hebben gebracht / aen die van Spangien hebbent volgens ghevoeght met de 20 eerste Articulen van de tractaten / rakende de commercie / tot danck ende satisfactie van Vranckrijck / dien volgende is 't ondraeghlijck / tot prejuditie ende ingageeringhe van soo veel eerlijcke ende achtbare persoonen te sien / soo teffens voorkomen / de voorz intresten van Portugael / ende dat noch op een forme / die nergens anders toe dient / als door een tractaet van vrede te brengen de belegeringen / ende 't Schip van Oorloge tot in de inghewanden van Castilien. De Franschen haer niet ghecontenteert houdende om Portugael defensive te assisteeren / maer willen haer noch helpen om entrepryjsen te maken / attaques ende conquesten te doen / door geheel Spangien / sonder limitatie van troupen ofte plaetsen.

Men

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

14.

Men sal hem oock voeghen na het oordeel van de Heeren Staten, voor al de reste die noch ongedecideert staet in het project, dat te vooren overwoghen is, van het different dat de Grisons raeckt, van de restitutie van Sabionnette, van Marienburgh, Philippeville, Charlemont, ende alle andere plaetsen daer gheen accoort van heeft konnen vallen, onder de versekeringhe diemen heeft, dat de qualiteyt van de Arbijters haer niet sal doen quiteren de oprechte vrientschap ende getrouwe alliantie.

14.

Op het 14. daer valt gheen arbitrage op Marienburgh / Philippeville ende Charlemont / niet meer als op Madrijl ofte Parijs; ende dese Propositie contrarieert het derde Artijckel / inhoudende / dat d'een ende d'ander Croone sal inhouden 't gene sy besit / als Spangien die drie voorsepde Steden doet / met een goede ende rechtveerdige Tijtel / ende dat meer als over hondert jaren 't selve is gesept / ten regarde van Sabionette / 't welck niet op eenigher maniere dependeert aen Spangien / ende om de waerheyt te seggen / 't is met de Heeren Staten gespot / als haer alleene latende de arbitrage van de geimagineerde pretensien / ende die in geen regard raken de partije diese voorbrenght / op sulcken tijdt als men haer wegert deselve die redelijck bestaen / ende litigieus zijn. 't Is oock niet eers genoegh te presumeeren van haer vromighepdt ende deughtsaemheydt / datmen haer toe-eygent / Rechters ende Partije te willen zijn / op een ende deselve tijdt / volgens de conclusie van dit 14. Artijckel. Ordonneert haer veel liever / dat se haer niet verloopen / ofte ten minsten / schrijft haer met inseparabele conditien haer arbitrage voor / in plaets dat de Spaensche haer vertrout hebben / sonder reserve ofte limitatie / wel geloovende dat de Heeren Staten meerder sullen inclineeren / tot het voordeel van Vranckrijck / als tot haer voordeel; maer dat de billickheydt ende reden haer niet soude toelaten / met excess te oeffenen / tot nadeel van die ghene die (niet tegenstaende dese consideratie) haer selven in haer handen stellen; soo verseckeren sy haer van 't recht in hare saken / ende van de oprechtighept van haer Rechteren.

15.

Oock wel verstaende, dat de Spaensche niet sullen konnen van nieuws op-stellen, noch in twijffel trecken de andere Poincten, die alreede geaccordeert zijn gheweest door de Schriften vande Ghevolmachtighde van desen Staet, als de selve van niet te vermoghen, directelijck noch indirectelijck te assisteeren den Hertogh Charles, en die van de volkomene Vrijheyt van Prince Eduart, anders soude de Handelinghe nimmermeer ten eynde konnen komen, nadien het een quader sake soude zijn, als dient om een eynde vande saken te maken so het geoorloft ware, om van nieuws te examineeren door de Arbiters, die alreede gedecideert zijn.

15.

Op 't 15. Men revoceert het gene 't voorgaende mede-brenght / daer mede hebbende ghelaten tot het oordeel van de Heeren Staten / al 't ghene dat noch ongedecideert was in 't project van de Paps: Men verwerpt nu de poincten / rakende sijn Altesa van Lorepne / ende de Vryheydt van Don Duartte de Braganse / met een seer ongefondeert / ende abusive suspitie / te weten / datmen alreede geaccordeert was / door tusschen spreken vande Ghevolmachtighden / van mijn Heeren de Staten / dat men niet soude vermogen directelijck ofte indirectelijck bystandt te doen / aen sijn voorsz Hooghepdt / ende dat men Don Duartte in volkomene Vryheydt herstellen soude / een dingh dat nopt gepasseert is / noch by monde / noch by geschrifte / noch by imaginatie vande Ministers van Spangien / ende ter contrarien men kan sien door de middelen van accommodatie van bepde Croonen / voorgestelt door de Gevolmachtighden van

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

van de Heeren Staten/den 19 December/ 1646. ende uyt de Acten van conferentie den 26 ende 27 September/ 15.18.27 October/ 5.7.ende 17 November / ende 3 December/ da' Vranckrijck voorgestelt hadde / te laten de Landen ende Domijnen buyten sijn Coninghrijck/ofte pensioen te geven aen sijn voorsz Hooghcyt den Hertogh van Lorepne / daer toe Spangien niet soude hebben willen verstaen/ ende het soude geremitteert zijn geweest aen de wille van den Hertog/ende de Republycke van Vranckrijck/datse verwachtede de resolutie/ voor de conclusie van het Tractaet / ende voor Quartte : Mijn Heeren de tusschen sprekers souden verklaert hebben / door de voorsz middelen van accommodatie / vanden 9 December/dat het gheremitteert soude zijn in handen vanden Keyser / onder belofte / van geen assistentie te doen (directelijck noch indirectelijck) sijn Broeder/noch de Portuguisen/ daer de Gevolmachtighden van Vranckrijck in consenteerden/by replijck/op conditie/dat de remissie in de handen van de Keyser soude geschieden voor de Vrede.

16.

In welcken ghevalle my dunckt drie dingen nodigh te zijn, so wel om te vermijden langhwijligheyt in dese Handelinge, als te bewaren het secreet, de eene dat het oordeel soude ghegeven zijn door de Vergaderinge vande Staten Generael, sonder de Handelinghe te renvoyeeren aen de Provintien, also niet ghehandelt wierdt van de Intresten van desen Staet, maer alleene van de Differentien, die voor vielen tusschen Vranckrijck ende Spangien.

17.

De twede, dat de voorsz Vergaderinge gestelt soude zijn van minder getal van Personen, op 't minste dat men konde, ende voornamelijk van die ghene, die hebben doen blijcken, meer genegen te zijn, so voor het ghemeene best, als de onderhoudinghe van de Unie, ende intelligentie van desen Staet met Vranckrijck.

18.

Het darde, dat mijn Heer Pau ende Knuyt, geen kennisse mogen hebben, van 't gene ghetracteert sal worden tusschen Vranckrijck ende Spangien, konnende sijn Majesteyt niet toestaen, dat sy directelijck haer bemoeyen met die affairen.

16. 17.

Op 't 16 ende 17. Rakende de forme / die mijn Heeren de Staten ghehouden souden hebben / om te decideeren de Difficultepten/ die de beyde Cronen remitteeren souden aen haer arbitragie / men wil haer aen de zijde van Spangien niet voorschrijven eenighen Regel / niet twijffelende/of sy sullen daer in procedeeren / op een goede ende billicke maniere. Die secrete forme/die Mons. Servient haer voorstelt in dees twee Articulen / en passen niet op 't ghene de Heeren Staten ordinaris gebruycken / de welcke altijt sullen zijn de rechtveerdighste ende Mettelijckste.

18.

Op't 18. Ghelijck men van de zijde van Spangien/niet en refuseert eenigh Minister van voorsz Heeren Staten / haer alle weerdigh achtende van 't ghene sy bedienen/ende de verklesinge/die de republique op haer personen gedaen heeft/also gelooft men/dat het selve behoort te zijn aende zijde van Vranckrijck/en dat het geen van beyde Cronen betaemt / om te doen dependeeren het stabileeren van sulcken Raet aen haer consent/ofte overstemminge/de Coninghen selver en ghebruycken dit niet in haer Dominatie van haer absolupte ende supreme Authoriteyt / maer laten de Raets-heeren/ofte het Parlement procedeeren/ volgens de publique constitutien / ende de Rechteren reguleeren na haer fatsoen selfs niet in saken van Fiscalen/ of van de Coningas Domijnen.

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

Maer alsoo dese wegh langh kan vallen, soo ter oorsaeck van de difficulteyten, die daer konnen, rescontreren op de gewigtigheydt des vermoghens, om te accordeeren over arbiters, die ter oorsaeck van de beletselen, die souden mogen vallen op't verkiese van't ghetal ende qualiteyt vande arbiters, schijnt, dat het prompter ende sekerder soude zijn hier te reguleeren door een goet consent, alle de Artijckelen van het voorsz project, soodanigh als men billick sal oordeelen, ende na datse met een ghemeen consent ghevoeght sullen zijn, dat de ghevolmachtighde van Vranckrijck, ende die van dese Staet na Munster gaen, presenteeren de pais aen de Spaensche, gelijck het tractaet ghedresseert sal zijn, sonder dat sy daer yets by ofte af doen mogen; ende by aldien sy weygeren't selve te teyckenen, soo voor Vranckrijck als voor desen Staet, gelijckse hier ghesolveert sal zijn, ordere te geven aen de Gevolmachtighde, dat Vranckrijck ende desen Staet ghesamentlijck continueeren sullen in den Oorlogh, ende datmen, na haer weygeringhe, niet ghehouden sal zijn te vreden te wesen met die Articulen hier geaccordeert.

Op het 19. 't Is wel te verwonderen dat Monsieur Servient alreede berou heeft van de blijne presentatie/ hoewel seer naeuw bepaelt ende geconditioneert/ dat hy daer uyt schept/ om de Heeren Staten door een immediaet artijckel/ de voorste seggende in den aenvanck van desen/ dat er te veel swaere difficultepten sullen vallen op de ghewichtighedt des machts ofte vermoghens/ om te accorderen over de arbiters/ als ofmen aen de Heeren Staten de authoritept niet laten soude/ in't geheel/ so wel aen de assessoren als voor de principalen; ende daerom seydt hy noch/ dat veel obstaculen ontstaen souden konnen op't verkiesen/ op't getal ende qualitept van de arbiters/ ghelijck of hy vermocht/ soo pemant rencontreerde die incapabel was tot desen dienst/ die hem bevolen ende vertrout waren door syn overheeren/ ende als of den ordinaris Raedt representerende het lichaem van den Staet/ noch niet alreede ghesorteert waren/ ende suffisant daer in te oordeelen; maer voeghter Monsieur Servient by; hy soude beter reguleeren al de Artijckelen van't voorsz project: hy meynt die gegeven zijn door Monsieur den Hertogh van Longeville/ ende daer na sal hy na Munster gaen/ om deselve te presenteeren aen de Spaensche/ ghelijck hy die ghedresseert hadde/ sonder daer yets by ofte af te mogen doen/ ende soo sy weygeren te teyckenen/ haer verklaren/ dat Vranckrijck ende de Staten gesamentlijck den Oorlogh gaen continueeren/ sonder twijffel/ daer is geen korter middel/ noch niet buyten ordinaris/ noch niet sekerder/ om een eynde vande tractaten te maken/ maer deselve breckende/ ende met eene alle harmonie ende behoor van justitie/ ende ock van de beleeftheyt diemen behoort te gebruycken in sulcker voorvallen/ nimmermeer gesien zijnde een proces in te stellen; ja ock het minste niet sonder concurrentie van partheyen/ noch datmen een oordeel sal gheven sonder haer te hooren; wat sout dan zijn? al de proceduren te laten dresseeren van den Auteur/ ende geen sententie gheven als op stucken/ die de Poorte slupt voor de Partijje/ ende hem benemt alle middelen van bewijs/ om syn recht te doen blijcken/ 't welck noch veel vreemder ende barbaris soude zijn in dit stuck. Nadien de Ministers van Spangien/ die men benemen wil alle acces tot hare Rechteren/ die gene zijn/ die de selve niet alleene erkent ende ghestabileert hebben voor sodanighe/ met sulcken differentie/ dat sy tot op noch toe verlopen hebben in eenigh dingh/ men moet nimmermeer geloven/ dat myn Heeren de Staten passeeren noch dencken een so af-s huwelijcken actie/ als dese/ die haer op gedragen ende geraden wort van den Autheur/ in't voorsz 19 Artieul: Dat so sy willen aen nemen de arbitrage/ die de Spaensche haer aengheboden hebben/ ende noch aen bieden op't nieuw/ op al de poincten begrepen in de Acten van conferentien/

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -

ferentien/ghehouden tot Munster tusschen hare Volmachtighden/ende die vande Catholijcken Coning/daer niet in is dat Portugal raeckt / noch ock de Cessie van Philippeville/Charlemont/ende Marienburgh/men blijft verdragen/ dat promptelijck is ghepraecedeert aen 't noordeel/ende dat effect heeft / dat geoorloft zy aen eenighe Ministers vanden Catholijcken Coningh/hem te vervoegen by mijn Heeren de Staten/ met alle pampieren/ documenten ende instructien/nodigh om haer te informeeren / staet te hopen / dat door dat middel de waerheydt bekent sal worden/de justitie geadministreert/ende de Paps/ die haer Suster is/in gevolgh gestabileert/ tot vertroostinge vande gantsche Christenheydt / ende groote reputatie van mijn Heeren de Staten.

FINIS.

/ 125 B 14 c Br. 1647 Memorie -